

Jonge Bosuilen vroeg in de veren

Pim de Nobel

In de late avond van 10 april 2003 fietste ik vanaf Station Haarlem CS huiswaarts om in het Kenaupark op (de) jonge Bosuilen te stuiten. Drie uilskuikens zaten in het zuidelijk deel van het Kenaupark te psji-en (bedelroep); zeer waarschijnlijk dezelfde vogels die al op 26 maart zijn gemeld door Tom van Spanje (Hofje van Staats tussen Jansweg, Parklaan en Ripperdastraat), en op 4 april door Jaco Diemeer (middenberm Parklaan ter hoogte van nr. 10) en de lokale pers hebben gehaald. Bij die eerste melding dacht ik: "da's vroeg"; in al weer heel wat jaartjes inventariseren in de binnenduinstrand van Zuid-Kennemerland ben ik gewend pas zo rond 10-20 mei tegen deze pluizebollen aan te lopen.

Thuisgekomen het boekje *Uilen in de duinen* van Koning & Baeyens uit 1990 er maar eens bij gepakt. Wat feitjes uit het onovertroffen (sinds 1961!) onderzoek in de Amsterdamse Waterleidingduinen:

- Over de jaarcyclus (pp. 57-58): "In maart, soms al in februari, begint het eigenlijke broedseizoen..." [met 'het eigenlijke broedseizoen' wordt hier 'aanvang eileg' bedoeld], en "Meestal vliegen de jongen uit in de eerste helft van mei, waarna zij voor de voedselvoorziening nog bijna 100 dagen afhankelijk blijven van de ouders."
- timing eileg (figuur 16): van tweede decade februari t/m tweede decade april met uitgesproken piek in tweede (en derde) decade maart.
- legselgrootte (pp. 69-71): "In het binnenduin leggen de Bosuilen ongeveer 1 ei meer en beginnen zij ongeveer 14 dagen eerder dan in het buitenduin (tabel 13)."
- reproductie (tabel 13): gemiddelden voor open duin 2,4 ei op 29 maart en voor binnenduin 3,2 ei op 14 maart.
- jongen (pp. 72-74): "Al naar gelang de mate van verstoring en/of de grootte van de nestholte verlaten de jonge uiltjes tussen hun 30e en 40e levensdag het nest en soms, bij veel verstoring, wel eerder."

Navraag bij Tom van Spanje leert dat de vogels vermoedelijk afkomstig zijn van het Bolwerk, een bekende broedlocatie. Het Hofje van Staats is daarvoor in ieder geval ongeschikt en bovendien zouden de vogels dan al eerder door hem zijn opgemerkt. Op 26 maart betroffen het dus al 'vliegvlugge jonge Bosuilen' en er lijkt geen sprake van voortijdige nestverlating door verstoring. Teruggerekend zijn de eerste eileg- en uitkomstdatum respectievelijk 22 januari en 20 februari! Dit is als volgt

berekend: datum eerste waarneming vliegvlugge jongen, 26 maart, minus gemiddeld 34 dagen nestduur, minus gemiddeld 29 dagen broedduur (vrouwje broedt vanaf eerste ei; Cramp, 1985; Bijlsma, 1996). Kortom, deze jonge Bosuilen zijn inderdaad al vroeg in de veren.

In reactie op een e-mailversie van bovenstaande verhaal meldde Arnoud van der Berg ook al op 26 maart uitgevlogen Bosuiljongen te hebben waargenomen, en wel bij 't Halve Maantje in Bloemendaal. Ofwel 2003 (b)lijkt zondermeer een 'vroeg' broedseizoen (lees: goed muizenjaar; pers. med. Gert Baeyens). De meer kwantitatieve gegevens uit de AW-duinen waren echter helaas nog niet beschikbaar. Daarom opnieuw in de boeken gedoken in een poging om de beschreven waarnemingen in een wat breder kader te plaatsen.

Eenzijds is eileg in januari weliswaar vroeg maar kennelijk niet uitzonderlijk. In de *Kosmos-vogelmonografie* staat namelijk: "... kunnen Bosuilen van januari tot in mei eieren leggen ... zwaartepunt in maart..." (Mooij, 1983). Anderzijds broeden 'stadse' uilen wellicht 'vroeger' dan de broedvogels in een meer natuurlijker omgeving (met gemiddeld genomen een lagere temperatuur en prooiaanbod?!). Cramp (1985) meldt namelijk: "Few eggs laid before mid-March ... through much of Europe and round Mediterranean. Breeds much earlier in West Berlin suburbs than in wooded hinterland". Dit sluit ook mooi aan bij het verschil in timing tussen buiten- en binnenduin (binnenduin gemiddeld 15 dagen eerder (Koning & Baeyens, 1990).

Tot slot een woord van dank aan genoemde waarnemers en aan Ferdy Hieselaar die wist te melden dat een Kenaupark-bewoonster in haar tuin op 23 april een jonge maar dode Bosuil heeft aangetroffen (in de nacht van 24 op 25 april waren er nog twee jongen te beluisteren). Een eerdere versie verscheen 11 april 2003 als e-mailbericht op Vogelnet Zuid-Kennemerland.

Literatuur

- Cramp, S. (red.), 1985. *The Birds of the Western Palearctic*, Vol. IV. Oxford University Press, Oxford.
- Bijlsma, R.G., 1996. *De Nestkaart: hoe, wat, waar, waarom*. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Koning, F.J. & Baeyens, G., 1990. *Uilen in de duinen*. Stichting Uitgeverij KNNV/Gemeentewaterleidingen Amsterdam, Utrecht.
- Mooij, J.H., 1983. *De Bosuil*. *Kosmos Vogelmonografieën*. Kosmos, Utrecht/Antwerpen.

Pim de Nobel, Zijlweg 115-4, 2013 DE Haarlem, 023-5318631, pim.de.nobel@hccnet.nl